

ARCHÉ a FYSIS

Známý citát ze Sofoklova Aianta vypovídá o nezměřitelném čase jako o tom, který „rodí“ všechno nezjevné, aby to pak opět skrýval. Co tím mohl básník (resp. dramatik) mít na mysli, když nechal Aianta mluvit o čase, který „rodí“ (FYEI)? Proč tentýž čas – opět slovy Aianta – nehubí, nýbrž „skrývá“ (KRYPTEI)? Co tu je výstižnější a co pouhá změkčující metafora? Vezmeme-li doslova ono skrývání, znamenalo by ono „rození“ spíše odhalování, odkrývání, event. (jak se o to pokoušeli překladatelé) „vynášení na světlo“. Zkrátka a dobře: když něco, co předtím bylo zjevné, je „skryto“, navzdory svému skrytí je nadále „jsoucí“; můžeme z toho usoudit, že ještě před tím, než bylo „zrozeno“, bylo také „jsoucí“? Pokud by tomu tak bylo, pak se dostáváme do jistých nesnází, pokud jde o ARCHÉ: musili bychom se tázat po ARCHÉ všeho toho, co ještě čas „nezrodil“ („neodhalil“), ale co už „bylo jsoucí“ ještě před tím, že se čas ujal své rodičské úlohy.

(Písek, 080223-2.)